

References:

1. Ахметова К. А., Кочмар І. М. Вплив військових дій на водні ресурси України : відновлення довкілля України внаслідок збройної агресії росії : збірник тез доповідей Круглого столу (м. Львів, 17 березня 2023 р.). Львів, 2023. С. 3–5.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-645-4-60>

**ORGANIZATIONAL AND TECHNOLOGICAL BASES
OF THE ACTIVITIES OF MARITIME SEARCH AND RESCUE
SERVICES IN THE CONTEXT OF CONTEMPORARY
CHALLENGES**

**ОРГАНІЗАЦІЙНІ ТА ТЕХНОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ДІЯЛЬНОСТІ
МОРСЬКИХ ПОШУКОВО-РЯТУВАЛЬНИХ СЛУЖБ
У КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ**

**Siemilietov Olexander
Serhiiovych**

*Doctor of Philosophy, Scientific
Research Laboratory for the Study
of Management Problems in the Field
of Civil Protection
National University
of Civil Protection of Ukraine
Cherkasy, Ukraine*

**Семілетов Олександр
Сергійович**

*доктор філософії, старший науковий
співробітник науково-дослідної
лабораторії з дослідження проблем
управління у сфері цивільного
захисту
Національний університет
цивільного захисту України
м. Черкаси, Україна*

Морські пошуково-рятувальні служби (МПРС) є ключовим елементом глобальної системи безпеки на морі. Їхня діяльність спрямована на збереження життя людей, які опинилися у небезпеці під час морських перевезень, рибальства, військових чи наукових експедицій.

Відзначимо про проблемні питання із якими зіштовхнулася Україна та світ а саме: вплив: кліматичні змін, зростання інтенсивності морських перевезень, військові конфлікти та вплив нових технологій а також посилення норм та інших факторів потребують розробку нових норм та права а також адаптації до нових викликів організаційно-правових механізмів щодо функціонування Морських пошуково-рятувальних підрозділів.

Так відповідно до постанови Кабінету міністрів «Про національну систему пошуку і рятування на морі» органами управління з пошуку і рятування на морі є центральні та місцеві органи виконавчої влади а також органи місцевого самоврядування, які безпосередньо беруть участь у діяльності з пошуку і рятуванні на морі за їх згодою, відповідно до додатку 1 постанови КМУ «Про національну систему пошуку і рятування на морі» [2] а саме: ДСНС, Держприкордонслужба, Військово-Морські Сили Збройних Сил, Адміністрація судноплавства, Державіаслужба, МОЗ, МЗС, органи державної влади;

Початок війни спричинив порушення логістичних зв'язків які протягались через всю територію нашої держави як морськими маршрутами так і морським. Україна є найбільшим експортером продукції більшість якої логістично пов'язана через морські маршрути. Але напочатку 2022 року після початку збройної агресії збройних сил рф, ВМС рф провели блокування акваторії Чорного та Азовського морів що призвело до мінування припортової території та повного контролю збоку ворога над судоплавством. Проведення бойових дій призвело до пошкодження та часткового знищення портової інфраструктури пошкодження суден та втрат серед особового складу екіпажів.

Слід відзначити що після встановлення домовленостей було сформовано безпечний контрольований коридор для проведення гуманітарних судів через акваторію. Які час від часу підлягали зриву, перегляду та скасуванню через діяльність збройних сил рф.

Так у зв'язку з небезпекою в акваторії для судів виникає необхідність у перегляді доктрин та дій підрозділів у забезпеченні евакуації уразі пошкодження судна засобам ураження а саме: БПЛА, морськими дронами, морськими мінами та уразі зловживання владою (піратство, корсарство) тощо. або у разі виникнення надзвичайної ситуації.

З метою забезпечення евакуаційних заходів у акваторії початок використання інноваційних засобів порятунку таких як спеціалізовані дрони, безпілотні літальні засоби, засоби моніторингу та обчислення, дозволяють швидко виконувати завдання у різних умовах так наприклад: Pars восьмироторий безпілотник, призначений для надання допомоги. Під час випробувань 2024 року біля узбережжя ОАЕ він доставила рятувальне кільце потерпаючому за 100 метрів від місця дислокації на узбережжі всього за 22 секунди порівняно з 80 секундами для людського рятувальників на плав засобах.

Завдяки поширенню технічних засобів та безпілотних засобів які дозволяють використовувати огляд у різних спектрах світлового діапазону та високій роздільній здатності ці фактори дають можливість більш вільно та доцільно ширше використовувати час на проведення рятувальної операції.

Що доведено на практиці представниками Британських ВМС у діяльності використання безпілотників у діяльності Берегової охорони та скорочення часу реагування на 30%. Неостанню роль слід відзначити використанню апаратного забезпечення та оновлених супутникових ресурсів які дозволяють швидко та зменшим пошкодженням сигналу точно знаходити місце надзвичайної ситуації та швидко відправити допомогу потерпілому. Використання у роботі штучного інтелекту у поєднанні з іншими технічними засобами дозволяють точніше та швидше отримувати аналіз даних та шляхи розвитку. Але головним питанням застосування технічних-інновацій є простота та надійність перед викликами які поширюються по всьому світу а саме проблемою кібербезпеки, автономності та екологічності.

Висновки. Організаційні та технологічні основи діяльності морських пошуково-рятувальних служб формуються на перетині міжнародного права, державної політики та інноваційних технологій. Що контексті прямого протистояння в умовах бойових дій дуже важко забезпечити без ризику для життя особового складу та евакуацію постраждалих у безпечне місце. Тому застосування безпілотних засобів дозволить виконувати завдання з найменшим ризиком для життя. У контексті сучасних викликів ключовим завданням є створення гнучкої, інтегрованої та технологічно оснащеної системи, здатної оперативно реагувати на надзвичайні ситуації. Подальший розвиток МПРС залежить від міжнародної співпраці, інвестицій у новітні технології та підвищення професійної компетентності персоналу.

Тим не менш, застосування новітніх технологій у рятувальних операціях, хоча й значно полегшує їх проведення, все ж створює нові правові колізії та виклики для діяльності служб. Одним із найважливіших питань є врегулювання використання БПЛА та інших безпілотних систем у міжнародних водах та повітряному просторі. Держави повинні розробляти нормативні акти, які чітко визначатимуть межі відповідальності та захисту прав учасників таких операцій як із засобами конфіденційності та приватності, ліцензуванню.

Література:

1. Панченко І. М., Остапко К. С. Правове регулювання рятувальних операцій на морі: аналіз сучасних тенденцій. *Актуальні проблеми права: теорія і практика*. 2025. № 49. С. 218–226. URL: <https://doi.org/10.33216/2218-5461/2025-49-1-218-226> (дата звернення: 21.11.2025).

2. Про Національну систему пошуку і рятування на морі : Постанова Каб. Міністрів України від 06.03.2022 № 227: станом на 13 берез.

2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/227-2022-п#Text> (дата звернення: 21.11.2025).

3. Technological advancements in maritime search and rescue. *Maritime Tales & Cutting-Edge Sails*. URL: <https://sailorspeaks.com/2025/03/27/technological-advancements-maritime-search-rescue-2025/> (date of access: 17.11.2025).

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-645-4-61>

THE ROLE OF THE STATE EMERGENCY SERVICE OF UKRAINE IN THE FUNCTIONING OF MARITIME SEARCH AND RESCUE SERVICES

РОЛЬ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ З НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ У ФУНКЦІОНУВАННІ МОРСЬКИХ ПОШУКОВО-РЯТУВАЛЬНИХ СЛУЖБ

Fedorenko Dmytro Serhiiovich

*Candidate of Historical Sciences,
Associate Professor of the Department
of Fire Tactics and Rescue Operations
Educational and Scientific Institute
of Operational and Rescue Forces
National University
of Civil Defence of Ukraine
Cherkasy, Ukraine*

**Федоренко Дмитро
Сергійович**

*кандидат історичних наук, доцент
кафедри пожежної тактики
та аварійно-рятувальних робіт
Навчально-наукового інституту
оперативно-рятувальних сил
Національний університет
цивільного захисту України
м. Черкаси, Україна*

Державна служба України з надзвичайних ситуацій (ДСНС) є центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері цивільного захисту, організовує функціонування єдиної державної системи цивільного захисту (ЄДСЦЗ) та координує залучення аварійно-рятувальних сил різних відомств до ліквідації надзвичайних ситуацій на суходолі й водних об'єктах, включаючи морські акваторії та порти [1].

Організація пошуку і рятування людей на морі в Україні здійснюється в рамках Національної системи пошуку і рятування на морі, створеної постановою Кабінету Міністрів України від 6 березня 2022 р. № 227 [2]. Її центральним координатором є казенне підприємство «Морська пошуково-рятувальна служба» (МППС) та Державний